

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av det nordiska avtalet om samarbete i konkurrensfrågor samt med förslag till lag om ändring av konkurrenslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av det nordiska avtalet om samarbete i konkurrensfrågor samt med förslag till lag om ändring av konkurrenslagen (RP 193/2017 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Virve Haapajärvi, arbets- och näringsministeriet
- lagstiftningssekreterare Maija Mansikkaniemi, utrikesministeriet
- specialforskare Terhi Larkio, Konkurrens- och konsumentverket.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Finlands näringsliv rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i september 2017 mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige ingångna avtalet om samarbete i konkurrensfrågor och lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen samt de ändringar av konkurrenslagen som bestämmelserna i avtalet förutsätter. Det avtal som föreslås bli godkänt är ett fördrag, och i augusti 2017 beviljade republikens president fullmakt att underteckna avtalet.

Danmark, Island och Norge ingick år 2001 ett avtal om samarbete mellan de nordiska konkurrensmyndigheterna, vilket Sverige anslöt sig till år 2003. Finland har inte anslutit sig till det avtalet. Samarbetsavtalet mellan de nordiska konkurrensmyndigheterna ska nu ersättas med det avtal om samarbete i konkurrensfrågor som undertecknades i september 2017. För Finland innebär det nya avtalet en bra möjlighet att effektivisera resursanvändningen och det administrativa samarbetet med konkurrensmyndigheterna i de andra nordiska länderna.

Betänkande EkUB 1/2018 rd

Det administrativa samarbetet enligt avtalet omfattar informationsutbyte mellan konkurrensmyndigheterna, begäranden om information mellan konkurrensmyndigheterna och bistånd vid inspektioner samt notifikation om konkurrensrelaterade utredningar, förfaranden och fusioner. Samarbetet omfattar både konkurrensbegränsningar och företagskoncentrationer, men dock inte inspektioner i fusionsärenden. Till skillnad från det tidigare samarbetsavtalet mellan de nordiska konkurrensmyndigheterna i Danmark, Island, Norge och Sverige kan de nordiska konkurrensmyndigheterna enligt det nya avtalet inhämta information och företa inspektioner på begäran av konkurrensmyndigheten i ett annat nordiskt land.

I propositionen ingår ett förslag till lag för att sätta i kraft de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen och ett förslag till lag om ändring av konkurrenslagen på det sätt som bestämmelserna i avtalet förutsätter. Avtalet träder i kraft på den trettionde dagen efter den dag då två ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument har deponerats av parterna. De lagar som ingår i propositionen avses träda i kraft vid samma tidpunkt som avtalet träder i kraft för Finland.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Propositionens bakgrund och utgångspunkter

Syftet med propositionen är att godkänna det nordiska avtalet om samarbete i konkurrensfrågor och sätta i kraft de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftning. För att i praktiken möjliggöra det samarbete som avses i avtalet föreslås det samtidigt att vissa bestämmelser i konkurrenslagen (948/2011) ändras.

Avtalet om samarbete mellan de nordiska konkurrensmyndigheterna ingicks ursprungligen av Danmark, Island och Norge 2001, och Sverige anslöt sig till avtalet 2003. När avtalet skulle ändras 2017 ansågs det också i Finland ändamålsenligt att ansluta sig till det. Det omarbetade avtalet skiljer sig från det tidigare på så sätt att de nordiska konkurrensmyndigheterna nu kan inhämta information och företa inspektioner på begäran av konkurrensmyndigheterna i ett annat nordiskt land.

Ekonomiutskottet anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte och tillstyrker avtalet och lagförslagen i propositionen utan ändringar.

Grunder för ett utökat samarbete

EU:s konkurrenslagstiftning tillåter redan i sig ett brett samarbete och informationsutbyte mellan konkurrensmyndigheterna. Tidigare var bedömningen att rådets förordning (EG) nr 1/2003 angående tillämpning av konkurrensreglerna ger tillräckliga möjligheter till samarbete också med de nordiska konkurrensmyndigheterna. Finland har därför inte tidigare anslutit sig till det nordiska avtalet. Nu är bedömningen dock den att avtalet stärker myndigheternas samarbetsmöjligheter och konkurrenstillsynen till den grad att det är ändamålsenligt att Finland ansluter sig till det.

Betänkande EkUB 1/2018 rd

Det kan anses finnas tre slag av grunder för att ansluta sig till avtalet. För det första bör det beaktas att samarbetet för tillämpning av EU:s konkurrensregler inte utsträcker sig till Norge och Island. Konkurrensbegränsningarna är till sin art ofta gränsöverskridande. I de nordiska länderna har det traditionellt också förekommit konkurrensbegränsningar inom samma branscher och mellan samma företag. Informationsutbytet kan därför sammantaget anses effektivisera den nordiska tillsynen över konkurrensreglerna. För det andra täcker tillämpningsområdet för, genomförandet av och samarbetet kring EU:s konkurrensregler endast situationer där det s.k. samhandelskriteriet uppfylls, dvs. där förfarandet kan påverka handeln mellan medlemsstater. Det inskränker i nuläget informationsutbytet mellan de nordiska länderna; tillgången till information kan i fortsättningen effektivisera konkurrenstillsynen också i de fall där en konkurrensbegränsning inte ger några verkningar över medlemsstaternas gränser. För det tredje täcker informationsutbytet i nuläget inte tillsynen över företagskoncentrationer, som är ett centralt delområde inom konkurrenstillsynen.

Konsekvenser av avtalet

Enligt bedömningarna kommer ett godkännande av avtalet att stärka samarbetet mellan de nordiska konkurrensmyndigheterna och effektivisera genomförandet av konkurrensreglerna. Det kan ur ett myndighetsperspektiv innebära å ena sidan ökad arbetsbörda och å andra sidan kostnadsbesparingar, i det fall att myndigheterna kan utnyttja undersökningar i andra nordiska länder för att rikta in sin verksamhet eller konkret utnyttja andra myndigheters utredningar i undersökningen av konkurrensbegränsningar. Avtalet uppskattas sammantaget ge upphov till ytterst lite extra arbete, cirka 0,03—0,05 årsverken. Ekonomiutskottet noterar dessutom att avtalet inte förpliktar de nationella myndigheterna till samarbete. De avgör själva om de vill delta i åtgärderna.

Avtalet kan bedömas ge indirekt ekonomisk nytta genom att det ger en effektivare tillsyn över konkurrensreglerna och säkerställer en fungerande marknad. Denna nytta når delvis också ut till konsumenterna, även om avtalet i sig inte direkt påverkar konsumenternas ställning. Ur företagens synvinkel kan avtalet likaså förväntas bidra till att stärka konkurrensmekanismen. Samtidigt leder avtalet till att företagens administrativa börda ökar något, eftersom de kan bli tvungna att besvara begäranden av information eller så kan de utsättas för inspektioner på begäran av andra länders myndigheter. De här konsekvenserna kan dock inte anses vara särskilt omfattande.

I fråga om företagen noterar ekonomiutskottet dessutom behovet av att säkerställa deras rättskydd och rätt att försvara sig. På den punkten är det centralt att användningen av sekretessbelagd information som utbytt har begränsats, så att informationen endast får användas som bevisning och i den sakfråga för vilken den inhämtades. Ekonomiutskottet framhåller samtidigt att avsikten inte är att genom propositionen ändra systemet för befrielse från eller nedsättning av påföljdsavgifter.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner avtalet i proposition RP 193/2017 rd.

Betänkande EkUB 1/2018 rd

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 193/2017 rd utan ändringar.

Helsingfors 1.3.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kaj Turunen blå
vice ordförande Harri Jaskari saml
medlem Harry Harkimo saml
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Lauri Ihalainen sd
medlem Eero Lehti saml
medlem Markus Lohi cent
medlem Martti Mölsä blå
medlem Johanna Ojala-Niemelä sd
medlem Arto Pirttilahti cent
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Antero Vartia gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.